

Sygn. akt IV U 727/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

9 lutego 2022 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Sławomir Matusiak

Protokolant: st. sekr. sąd. Beata Krysiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 stycznia 2022 roku w Sieradzu

odwołania Z. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

z 27 października 2021 r. Nr (...)

w sprawie Z. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

z udziałem zainteresowanej: J. S. (1)

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

1. zmienia zaskarżoną decyzję i stwierdza, że J. S. (1) nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 21.09.2020 r. do 31.05.2021 r. z tytułu współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej z płatnikiem składek (...);
2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. na rzecz Z. S. 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn.akt IV U 727/21

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27.10.2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł., powołując się na przepisy art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 w zw. z art.6 ust.1 pkt 5, art. 8 ust. 11 oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych stwierdził, że J. S. (1) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 21.09.2020 r. do 31. 05.2021 r. z tytułu współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej z płatnikiem składek (...). Jednocześnie na podstawie art. 18 ust. 8 i 9 oraz art. 20 ust.1 ww. ustawy oraz art. 81 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych ustalono J. S. (1) podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne za okresy od 09-2020 do 05.2021.

Powołując się na wyniki kontroli, stwierdzone w protokole z dnia 09.07.2021 r. organ ustalił, że płatnik Z. S., prowadzący działalność gospodarczą pod firma (...), zawarł ze swoją żoną J. S. (1) umowy zlecenia na okres od 21.09.2020 r. do 26.04.2021 r., których przedmiotem było sporządzenie operatów szacunkowych, odbiór materiałów niezbędnych do sporządzenia operatu, udział w rozprawach administracyjnych i udzielanie wyjaśnień w toku

prowowanego postępowania administracyjnego, udzielanie wyjaśnień, udział w postępowaniu przed organem odwoławczym, podpisywanie protokołów wydań i odbiorów. Z tytułu zawartych umów zleceniobiorcy wpłacono trzykrotne wynagrodzenia po 1.000 zł brutto w miesiącach 01.03.2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał też, że J. S. (1) w okresie od 06.03.1995 r. do 31.01.2019 r. prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą (...) Biuro (...) a przeważający rodzaj działalności obejmował „pośrednictwo w obrocie nieruchomościami”, natomiast pozostałym rodzajem działalności była „działalność rachunkowo-księgową, doradztwo podatkowe”. Z kolei Z. S. od 01.01.2017 r. prowadzi działalność gospodarczą w zakresie sprzedaży hurtowej i detalicznej obuwia pod firmą „Firma Handlowa (...)”, przy czym od 30.09.2019 r. zakres prowadzonej działalności został poszerzony o „pośrednictwo w obrocie nieruchomościami” i „działalność rachunkowo-księgową; doradztwo podatkowe”. Zakład zwrócił uwagę, że Z. S. nie posiada żadnych formalnych kwalifikacji w przedmiocie rzeczoznawcy majątkowego a zakres rozszerzonego od 30.09.2019 r. przedmiotu działalności jest ściśle związany z kwalifikacjami, posiadanymi przez J. S. (1). Na podstawie zebranego w toku kontroli materiału dowodowego organ stwierdził, że J. S. (1) faktycznie współpracowała przy prowadzonej przez Z. S. działalności gospodarczej w okresie od 21.09.2020 r. do 31.05.2021r., nie będąc jednocześnie zgłoszoną do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z tego tytułu.

Odwołanie od decyzji organu rentowego złożył Z. S., wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji i stwierdzenie, że J. S. (1) nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: społecznemu emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 21.09.2020 r. do 31.05.2021 r. z tytułu współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej z płatnikiem składek. Wskazując na określoną w art. 8 ust. 11 ustawy systemowej przesłankę pozostawiania we wspólnym gospodarstwie domowym osoby współpracującej pełnomocnik odwołującego zaznaczył, że w przypadku odwołującego nie została ona spełniona. Świadczą o tym takie okoliczności, jak umowne ustanowienie od 2000 r. rozdzielności majątkowej, czy też zamieszkiwanie w odrębnych lokalach mieszkalnych. Nadto wskazano, że stosownie do powołanego przepisu konstytucyjnymi cechami pojęcia współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej są występujące łącznie: - istotny ciężar gatunkowy działań współpracownika, które nie mogą mieć charakteru wtórnego, - bezpośredni związek z przedmiotem działalności gospodarczej, - stabilność i zorganizowanie, - znaczący czas (długotrwałość) i częstotliwość podejmowanych robót. Pełnomocnik odwołującego podniósł, że prace wykonywane przez jego małżonkę nie miały istotnego ciężaru gatunkowego w sytuacji, gdy wiodącym rodzajem działalności firmy (...) jest działalność w zakresie sprzedaży hurtowej i detalicznej obuwia, zaś działalność polegająca na pośrednictwie w obrocie nieruchomościami oraz działalność rachunkowo-księgową ma charakter poboczny, generujący jedynie nieznaczne - w stosunku do całości - przychody. W tym zakresie firma (...) zrealizowała jedynie kilka zleceń, za które wynagrodzenie stanowiło niewielką część ogółu przychodów. Jeżeli chodzi o opracowywanie wycen nieruchomości, to rola J. S. (1) polegała jedynie na ich sprawdzeniu pod względem formalnym i naniesieniu drobnych poprawek; również odnośnie usługowego prowadzenia rachunkowości to rola J. S. (1) ma wtórny charakter.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania. Podtrzymując argumentację, zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji Zakład podniósł, że dochód z działalności firmy płatnika z poszerzonego zakresu działalności dotyczącego pośrednictwa w obrocie nieruchomościami i wycen nieruchomości jest generowany wyłącznie z pracy, wykonywanej przez J. S. (1), gdyż gdyby nie jej osoba, kompetencje i uprawnienia zawodowe, to Z. S. nie osiągnąłby dochodów z tego przedmiotu działalności. Pełnomocnik organu podkreślił przy tym, iż istotne znaczenie w sprawie ma nie to, że dochody z głównego przedmiotu działalności płatnika, tj. sprzedaży hurtowej i detalicznej obuwia są wyższe ale to, że dochody z poszerzonego zakresu działalności, tj. pośrednictwa w obrocie nieruchomościami, rzeczoznawstwa majątkowego, działalności rachunkowo-księgowej uzyskiwane są wyłącznie dzięki pracy J. S. (1).

J. S. (1) przyłączyła się do odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Z. S. pozostaje w związku małżeńskim z J. S. (1) od 1987 r. W dniu 19.01.2000 r. małżonkowie S. zawarli umowę o wyłączeniu wspólności ustawowej, dotyczącą majątku nabytego przez oboje lub jedno z nich po dniu zawarcia umowy. Od 2004 r. Z. S. i J. S. (1) mieszkają w oddzielnych budynkach, stanowiących odrębne lokale mieszkalne na nieruchomości, stanowiącej własność J. S. (1). Lokal Z. S. ma odrębne przyłącze energetyczne. J. S. (1) ponosi

opłaty podatkowe oraz z tytułu zużycia wody od całej nieruchomości; o zwrot proporcjonalnej części tych opłat co kwartał występuje do Z. S., Z. S. i J. S. (1) mają własne źródła utrzymania; co do Z. S. jest to przychód z prowadzonej działalności gospodarczej, J. S. (1) utrzymuje się głównie z wykonywania operatów szacunkowych wykonywanych na zlecenie sądów. Każdy z małżonków S. dokonuje zakupów artykułów spożywczych, rzeczy osobistych, wyposażenia mieszkania we własnym zakresie i za własne środki finansowe. J. S. (1) i Z. S. nie spożywają wspólnie posiłków, nie pomagają sobie materialnie, nie mają także żadnych wspólnych zobowiązań majątkowych. Ich kontakty osobiste są ograniczone do spraw, wynikających z umów cywilnoprawnych, zawartych między nimi.

J. S. (1) w okresie od 06.03.1995 r. do 31.10.2019 r. prowadziła działalność gospodarczą pod firmą (...) Biuro (...); w ewidencji działalności gospodarczej jako przeważającą działalność wpisano pośrednictwo w obrocie nieruchomościami, jako pozostałą - działalność rachunkowo – księgową, doradztwo podatkowe. Z. S. od 1 stycznia 2017 r. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą Firma Handlowa (...). Dominującą działalnością gospodarczą określoną w ewidencji działalności gospodarczej jest sprzedaż hurtowa odzieży i obuwia; od 30.09.2019 r. działalność ta obejmuje również pośrednictwo w obrocie nieruchomościami i działalność rachunkowo – księgową, doradztwo podatkowe.

Z. S. nie posiada uprawnień i formalnych kwalifikacji do sporządzania operatów szacunkowych. Z. S. nabył praktyczne umiejętności, związane z wykonywaniem operatów szacunkowych, pomagając żonie w przygotowywaniu opracowywanych przez nią operatów szacunkowych; stara się również we własnym zakresie śledzić bieżącą literaturę fachową i wymieniać doświadczenia z osobami, zajmującymi się wykonywaniem operatów szacunkowych.

Z. S., działający jako przedsiębiorca pod firmą (...) zawarł w dniu 21 września 2020 r. ze Starostą (...) umowę, której przedmiotem było wykonanie operatu szacunkowego nieruchomości za wynagrodzeniem w kwocie 4.200 zł netto (5.166 zł brutto). Wykonanie operatu szacunkowego nieruchomości było również przedmiotem umowy, zawartej między tymi samymi stronami 20 października 2020 r.; umówiona wysokość wynagrodzenia wyniosła 8.000 zł netto (9.840 zł brutto). W dniu 10 lutego 2021 r. Z. S. zawarł z Gminą R. umowę na wycenę nieruchomości – domku typu holenderskiego za wynagrodzeniem w kwocie 1.100 zł netto (1.353 zł brutto). Z tytułu umowy o określenie wartości rynkowej odrębnej własności lokalu mieszkalnego Z. S. w dniu 14 maja 2021 r. wystawił zleceniodawcy – (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w Ł. fakturę na kwotę 450 zł netto (553,50 zł brutto).

W dniu 21 września 2020 r. między Z. S., działającym jako właściciel „Firmy Handlowej (...)” i J. S. (1) została zawarta umowa zlecenia. J. S. (1) zobowiązała się do sporządzenia operatów szacunkowych, odbioru materiałów niezbędnych do sporządzenia operatu, udziału w rozprawach administracyjnych i składania wyjaśnień w toku prowadzonego postępowania administracyjnego, udziału w postępowaniu przed organem odwoławczym, podpisywania protokołu wydania i odbioru. Umowa została zawarta na czas od 21.09.2020 r. do 26.01.2021r.; zleceniobiorcy za wykonanie czynności określonych w umowie przysługiwało wynagrodzenie w wysokości 1.000 zł, płatne po przedstawieniu rachunku przez zleceniobiorcę. W dniu 26 stycznia 2021 r. strony zawarły aneks do ww. umowy ustalający dodatkowe wynagrodzenie w wysokości 1.000 zł za dodatkowe czynności dotyczące sporządzonych operatów szacunkowych, wymagające wiedzy specjalistycznej. W dniu 27 stycznia 2021 r. strony zawarły kolejną umowę zlecenia na okres do 26.04.2021 r. na warunkach, przewidzianych w umowie z dnia 21 września 2020 r. W dniach 26.01.2021r. i 31.03.2021 r. J. S. (1) złożyła Z. S. rachunki do umowy zlecenia z dnia 21.09.2020 r. a w dniu 26.04.2021 r. do umowy zlecenia z dnia 27.01.2021 r.

Firma Handlowa (...) wystawiła m.in. faktury, związane z realizacją zleceń, dotyczących szacowania nieruchomości i ruchomości: w dniu 05.01.2021 r. na kwotę 4.800 zł netto (5.904 zł brutto) za usługę „operat szacunkowy – określenie wartości godziwej d/p sprawozdań finansowych; w dniu 5 marca 2021 r. na kwotę 1.100 zł netto (1.353 zł brutto) za usługę „wycena nieruchomości – domek tzw. holenderski”; w dniu 30.04.2021 r. na kwotę 609,76 zł netto (750 zł brutto); w dniu 30.04.2021 r. na kwotę 1.000 zł netto (1.230 zł brutto) za usługę „wycena nieruchomości do ustalenia ceny oszacowania w postępowaniu sądowym”; w dniu 14.05.2021 r. na kwotę 450 zł netto (553,50 zł brutto) za usługę „określenie wartości rynkowej lokalu mieszkalnego (odrębna własność)”.

Po zawarciu umów, których przedmiotem było sporządzenie danego operatu szacunkowego, Z. S. osobiście dokonywał oględzin przedmiotu wyceny, opracowywał projekt operatu, który następnie przekazywał żonie do sprawdzenia i naniesienia ewentualnych poprawek. Po otrzymaniu ostatecznej wersji dokumentu, J. S. (1) sygnowała go własnym podpisem.

J. S. (1) jako osoba mająca uprawnienia rzeczoznawcy majątkowego, potwierdziła wykonanie operatów szacunkowych, zleconych firmie (...): pięciu zleconych przez Starostę (...), dotyczących nieruchomości gruntowych, w dniach 20.10.2020r.(x3), 10.11.2020 r. i 10.03.2021r.; raportu z wyceny ruchomości – mobilnego domku tzw. holenderskiego, operatu szacunkowego z wyceny lokalu mieszkalnego na zlecenie Ł. Spółdzielni Mieszkaniowej w dniu 06.05.2021 r.

Z. S. prowadzi rozliczenia księgowe dla trzech podmiotów, które wcześniej były związane umową z J. S. (1). Z. S. prowadząc od początku samodzielnie własną księgowość nabył w tym zakresie niezbędną wiedzę i praktykę, przez co rozliczanie innych przedsiębiorców nie stanowiło dla niego problemu i mógł wykonywać wszystkie związane z tym czynności samodzielnie, bez pomocy żony.

Według danych, wynikających z podatkowej księgi przychodów i rozchodów, przychód firmy (...) za 2020 r. wynikający z wartości sprzedanych towarów i usług wyniósł 221.774,28 zł; analogiczny przychód, uzyskany w 2021 r. wyniósł 186.666,16 zł

W dniu 7 kwietnia 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. zawiadomił firmę (...) o zamiarze wszczęcia kontroli w zakresie prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz innych składek, do których pobierania upoważniony jest Zakład oraz zgłaszania do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego; ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych i wypłacanie tych świadczeń oraz dokonywania rozliczeń z tego tytułu, prawidłowości i terminowości opracowywania wniosków o świadczenia emerytalne i rentowe, wystawiania zaświadczeń lub zgłaszanie danych dla celów ubezpieczeń społecznych. W protokole przesłuchania z dnia 15.06.2021 r. Z. S. na pytanie „proszę określić, czy p. J. S. (1) w okresie trwania umowy zlecenia pozostaje z Panem we wspólnym gospodarstwie domowym, czy współpracuje z Panem podczas prowadzenia przez Pana działalności gospodarczej” odpowiedział: „my mamy rozdzielność majątkową od 2002r., jeżeli chodzi o wspólnotę w gospodarstwie to ona istnieje pomiędzy nami, w mojej działalności nie współpracuje, jedynie w zakresie wskazanym w umowie zlecenia, która trwa do chwili obecnej”. W pisemnych zastrzeżeniach do Protokołu kontroli złożonych w organie rentowym 23.07.2021 r. Z. S. oświadczył: „absolutnie nie uznaję ustalenia w sprawie p. J. S. (1), którą kontrolująca uznała za osobę współpracującą nie mając do tego żadnych istotnych przesłanek a mianowicie nie wiem, na jakiej podstawie kontrolująca stwierdziła, że utrzymujemy wspólne gospodarstwo domowe. Pytanie kontrolującej brzmiało jakie relacje utrzymujemy , na co ja odpowiedziałem że poprawne, mając na myśli to, że zamieszkujemy na jednej posesji, chociaż oddzielnie w oddzielnych budynkach, i musimy jakoś zgodnie koegzystować. Ja od 2004 r. mam z p. J. S. (1) niedokończoną sprawę rozwodową(...). Od tego czasu mieszkamy oddzielnie na tej samej posesji ale w oddzielnych budynkach i nie utrzymujemy żadnych bliższych relacji a tym bardziej na pewno nie prowadzimy wspólnego gospodarstwa domowego”.

(zawiadomienie o zamiarze wszczęcia kontroli k. 5, protokół przesłuchania k. 22-23, zastrzeżenia k. 293, umowy zlecenia wraz z aneksem w aktach ZUS k. 53-57, rachunki do umowy zlecenia k.59-63, wydruki z CEiDG k. 95, 97, faktury k. 247-255 akt kontroli ZUS, kopie umów k. 46-58, faktury k. 59, podatkowa księga przychodów i rozchodów za 2020 r. i 2021 r. k. 11, 35, umowa z 19.01.2000 r. k. 71 operaty szacunkowe k. 88, zeznania z dnia 26.01.2022r.: A. P. od 00:05:52 do 00:18:10 minuty, J. S. (2) od 00:19:31 do 00:28:26 minuty, Z. S. od 00:28:29 do 00:53:41 minuty, J. S. (1) od 00:53:41 do 01:10:09 minuty).

Powyższych ustaleń Sąd dokonał na podstawie dokumentów, zgromadzonych w aktach sprawy i aktach organu rentowego, zeznań świadków A. P., J. S. (2) a także na podstawie zeznań odwołującego się J. S. (1). Zgromadzonym dowodom Sąd dał wiarę, a dokonując oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd uznał, że jest on wystarczający by wyjaśnić sporną okoliczność, to jest czy udział J. S. (1) w prowadzonej przez Z. S. działalności gospodarczej rodzi konsekwencje w zakresie objęcia małżonki płatnika obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi

w oparciu o art. 8 ust. 11 ustawy systemowej. Jeżeli chodzi o ocenę osobowego materiału dowodowego, to Sąd dał wiarę zeznaniom świadków oraz Z. S. i J. S. (1) w których wskazano, iż małżonkowie S. nie prowadzą wspólnego gospodarstwa domowego. W ocenie Sądu powyższe zeznania złożone w niniejszej sprawie są jasne, logiczne i wzajemnie niesprzeczne. Wersję zdarzeń przedstawioną przez skarżącego i zainteresowaną potwierdził zeznający w tej sprawie świadek J. S. (2), który jako syn stron ma niewątpliwie wiedzę na temat relacji, jakie faktycznie łączą rodziców. W szczególności uznaniu tych zeznań za wiarygodne nie stoi na przeszkodzie stwierdzenie Z. S., zawarte w protokole wyjaśnień, złożonych w toku postępowania kontrolnego w dniu 7 kwietnia 2021 r., potwierdzającego istnienie wspólnoty w gospodarstwie między małżonkami. Samo stwierdzenie płatnika dotyczące istnienia wspólnoty w gospodarstwie z uwagi na jego niejednoznaczność nie zostało rozwinięte poprzez zadanie pytań, które dotyczyłyby np. istnienia rodzinnego budżetu, finansowania codziennych zakupów oraz dotyczących przedmiotów trwałego użytku, posiadania wspólnych zobowiązań bądź wierzytelności. Kiedy dla Z. S. stało się zrozumiałym, jakie znaczenie zostało przypisane użytemu wówczas sformułowaniu, to w pisemnych zastrzeżeniach do protokołu w sposób jasny i przekonujący wyłożył, jakie są jego rzeczywiste relacje osobiste i majątkowe z żoną J. i co miał na myśli, używając sformułowania, zapisanego w protokole z dnia 7 kwietnia 2021 r.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie Z. S. zasługuje na uwzględnienie. Zgodnie z art.6 ust.1 pkt 5 w związku z art.13 pkt 5 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2021.423 t.j.- dalej „ustawa systemowa”), osoby współpracujące z osobami prowadzącymi działalność gospodarczą podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym od rozpoczęcia współpracy przy prowadzeniu pozarolniczej działalności do dnia jej zakończenia. W myśl art.8 ust.11 ustawy systemowej za osobę współpracującą z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz zleceniobiorcami, o której mowa w art.6 ust.1 pkt 4 i 5, uważa się małżonka, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione, rodziców, macochę i ojcyma oraz osoby przysposabiające, jeżeli pozostają z nimi we wspólnym gospodarstwie domowym i współpracują przy prowadzeniu tej działalności lub wykonywaniu umowy agencyjnej lub umowy zlecenia; nie dotyczy to osób, z którymi została zawarta umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego. W rozpoznawanej sprawie spór sprowadzał się do ustalenia, czy J. S. (1) w okresie wynikającym z zaskarżonej decyzji faktycznie wykonywała pracę w ramach współpracy przy prowadzeniu działalności przez jej męża, w rozumieniu powołanego powyżej art.8 ust.11 ustawy systemowej. Wypracowanymi w judykaturze cechami konstytutywnymi pojęcia „współpraca przy działalności gospodarczej” są występujące łącznie: istotny ciężar gatunkowy działań współpracownika, które nie mogą mieć charakteru wtórnego, bezpośredni związek z przedmiotem działalności gospodarczej, stabilność i zorganizowanie oraz znaczący czas i częstotliwość podejmowanych robót (por. wyroki Sądu Najwyższego z 6 stycznia 2009r. II UK 134/08, z 23 kwietnia 2010r. II UK 315/09). W świetle tak sformułowanych przesłanek należy uznać, że współpracą przy prowadzeniu działalności gospodarczej powodującą powstanie obowiązku ubezpieczenia emerytalnego i rentowego jest takie współdziałanie małżonka przedsiębiorcy, które generuje stałe, dodatkowe dochody z tej działalności. Inaczej rzecz ujmując, współpracą jest stała pomoc przy prowadzeniu działalności, bez której dochody z tej działalności nie osiągałyby takiego pułapu, jaki zapewnia ich współdziałanie przy tym przedsięwzięciu. W takiej sytuacji można bowiem zasadnie twierdzić, że małżonek przedsiębiorcy podejmuje aktywność przynoszącą mu określone dochody, z którą wiąże się obowiązek ubezpieczeń: emerytalnego i rentowych. Ocena, czy w konkretnej sytuacji pomoc świadczona przez małżonka może być uznawana za współpracę w rozumieniu art. 8 ust. 11 ustawy systemowej, stanowiącą w myśl art. 6 ust. 1 pkt 5 tej ustawy podstawę do objęcia tej osoby obowiązkowymi ubezpieczeniami: emerytalnym i rentowymi, wymaga uprzednich ustaleń faktycznych co do charakteru i rodzaju tych czynności (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2018 r., I UK 202/17, OSNP 2019 Nr 3, poz. 40). W tym aspekcie sprawy nie można podzielić zapatrywania pełnomocnika odwołującego, iż przychody, uzyskiwane przez Z. S. z tego segmentu działalności gospodarczej, w której uczestniczyła J. S. (1), tj. opracowywania operatów szacunkowych ruchomości, a zwłaszcza nieruchomości, miały znikomą charakter biorąc pod uwagę całokształt tych przychodów, jak również założenia, iż J. S. (1) była zaangażowana jedynie w niewielkim zakresie w tę działalność. Oceniając funkcjonowanie firmy płatnika składek nie można nie wziąć pod uwagę, iż z okresie wynikającym z zaskarżonej decyzji Z. S. uzyskała przychody netto z umów, których przedmiotem było opracowanie operatów szacunkowych w wysokości nie mniejszej

niż 19.709 zł. Nie jest to zatem kwota mało znacząca w ogólnym bilansie przychodów firmy. Niezależnie zaś od procentowego wyliczenia nakładu pracy J. S. (1) w opracowaniu poszczególnych operatów, to o istotnym ciężarze gatunkowym wykonywanych przez nią czynności świadczy przede wszystkim odpowiedzialność (w tym zawodowa), ciężająca na J. S. (1) za prawidłowe i zgodnie z zasadami opracowanie każdego operatu szacunkowego. Nawet gdyby praktyczne kwalifikacje pozwalałyby Z. S. na całościowe i samodzielne opracowanie operatu szacunkowego, to wobec nieposiadania formalnych uprawnień zawodowych taki operat nie mógłby funkcjonować w obiegu prawnym. Przyjęcie, iż współpraca J. S. (1) przy prowadzeniu działalności Z. S. miała istotny dla tej działalności ciężar gatunkowy, pozostawała w bezpośrednim związku z przedmiotem podjętej działalności jak też charakteryzowała się pewną systematycznością, stabilnością i zorganizowaniem, nie jest jednak wystarczające dla objęcia małżonki płatnika obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi jako osoby współpracującej. Oprócz przesłanki współpracy przy prowadzeniu pozarolniczej działalności w pojęciu ekonomicznym, do uzyskania statusu osoby współpracującej w rozumieniu przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych konieczne jest bowiem pozostawanie z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność we wspólnym gospodarstwie domowym. Pojęcie wspólnego gospodarstwa domowego nie zostało doprecyzowane w ustawie systemowej. Ze wspólnym gospodarstwem domowym mamy do czynienia wtedy, gdy osoby bliskie nie tylko razem zamieszkują, ale także wspólnymi siłami zaspokajają swoje potrzeby życiowe. Prowadzeniem wspólnego gospodarstwa domowego objęte są zatem zarówno sytuacje, w których np. małżonkowie zarobkują i wspólnie łożą na utrzymanie rodziny, jak również te, gdy jeden z małżonków uzyskuje dochody z działalności zarobkowej, a drugi zajmuje się prowadzeniem domu. Przy określeniu prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego należy brać pod uwagę następujące okoliczności: wspólne zamieszkiwanie, prowadzenie wspólnego budżetu domowego, współpraca w załatwianiu codziennych spraw życiowych. Wspólne gospodarstwo domowe charakteryzuje się udziałem i wzajemnej ścisłej współpracy w załatwianiu codziennych spraw związanych z prowadzeniem domu, pozostawaniem na całkowitym lub częściowym utrzymaniu osoby, z którą się gospodaruje, a wszystko uzupełnione jest cechami stałości, które tego typu sytuacje charakteryzują. Nie bez znaczenia pozostaje kwestia efektów ekonomicznych działań podejmowanych przez osobę bliską. Za współpracę należy uznać takie czynności, które zapewniają określonej osobie dochody (por. wyrok Sądu Najwyższego z 2 lutego 1996r. II URN 56/95). Cechami charakterystycznymi dla prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego są, posiadające walor stałości - udział i wzajemna współpraca w załatwianiu codziennych spraw związanych z prowadzeniem domu, wspólne korzystanie z urządzeń domowych, mediów bez wzajemnych finansowych rozliczeń w tym zakresie. Doświadczenie życiowe wskazuje bowiem, że w braku wspólnoty w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego istotne są precyzyjne rozliczenia za korzystanie z mediów, mieszkania itp. (vide uzasadnienie wyroku SN z 2 lutego 1996 r., II URN 56/95, OSNP 1996/16/240). Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 28 marca 2019 r. III AUa 1800/18 cechami charakterystycznymi dla prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego może być udział i wzajemna ścisła współpraca w załatwianiu codziennych spraw związanych z prowadzeniem domu, niezarobkowanie i pozostawanie w związku z tym na całkowitym lub częściowym utrzymaniu osoby, z którą się gospodarstwo domowe prowadzi, a wszystko to dodatkowo uzupełnione cechami stałości, które tego typu sytuację charakteryzują. Art. 8 ust. 11 ustawy systemowej stanowi o „pozostawaniu” we wspólnym gospodarstwie domowym, co oznacza sytuację stałą, a nie jedynie epizodyczną. Ponadto „wspólność gospodarstwa” oznacza, iż osoby pozostające w tym gospodarstwie mają zaspokajane potrzeby ze środków będących w dyspozycji wspólnoty (rodziny), które są przez te osoby przekazywane, co dotyczy zwłaszcza przychodów z pozarolniczej działalności. W końcu, wskazać należy, iż przepis odnosi się do wspólnego gospodarstwa „domowego”, czyli do zespołu osób (domowników) spokrewnionych lub spowinowaconych, a także niespokrewnionych razem mieszkających, bądź stale przebywających w tym samym miejscu, które związane jest z koncentracją ich interesów życiowych, przy jednoczesnym partycypowaniu w utrzymaniu tego gospodarstwa. Oznacza to, że wspólne prowadzenie gospodarstwa „domowego” należy rozumieć jako wspólne zamieszkiwanie oraz ponoszenie wspólnych wydatków. Przez wspólne zamieszkiwanie rozumie się mieszkanie w tym samym lokalu mieszkalnym bądź w tym samym budynku, natomiast przez wspólne gospodarowanie rozumie się ponoszenie wspólnych wydatków na zaspokajanie potrzeb osób zamieszkujących w tym samym lokalu lub budynku. W świetle powołanych wyżej cech, charakteryzujących pozostawanie we wspólnym gospodarstwie domowym, nie można przyjąć założenia, iż tego rodzaju gospodarstwo domowe prowadzą małżonkowie Z. i J. S. (1). Z. S. mieszka co prawda w lokalu mieszkalnym, użyczonym mu przez żonę, jednak opłaty za media ponosi z własnych środków. Każdy z małżonków ma odrębne źródła dochodu a przez to oddzielny budżet, nie dokonują oni wspólnych zakupów ani środków

codziennego utrzymania ani też przedmiotów, stanowiących wyposażenie domu. Ich relacje sprowadzają się tylko do poziomu zawodowego. Z. S. racjonalnie wy tłumaczył, że zaangażowanie żony w realizację wykonywanych przez niego operatów szacunkowych wynika z tego, że ma ona wymagane uprawnienia oraz niezbędną wiedzę i doświadczenie, związane z rynkiem lokalnym, nie jest natomiast formą realizacji pomocy świadczonej w ramach zawartego związku małżeńskiego. W konsekwencji ze względu na brak prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego nie można mówić o współpracy w działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy systemowej. W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uznał, że brak jest podstaw do przyznania J. S. (1) statusu osoby współpracującej z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą - płatnikiem składek Z. S. i objęcia ją z tego tytułu ubezpieczeniami jak w zaskarżonej decyzji z 27.10.2021 r. W konsekwencji takiego stanowiska Sąd z mocy art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzją orzekając jak w pkt 1 wyroku.

Na podstawie art. 98 k.p.c. na rzecz odwołującego zasądzono koszty zastępstwa procesowego w wysokości określonej w § 9 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2018.265 j.t.).

Sławomir Matusiak

Zarządzenie: 1. odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi organu, 2. Wypożyczyć organowi akta rentowe na 14 dni.

Sławomir Matusiak